

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **A. K.**,

oskarżonego z art. 178a § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,

w dniu 16 kwietnia 2025 r.,

kasacji, wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich na korzyść oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie

z dnia 23 stycznia 2017 r., sygn. akt V K 42/17,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Rejonowemu Szczecin – Centrum w Szczecinie do ponownego
rozpoznania.**

[J.J.]

Kazimierz Klugiewicz

Jerzy Grubba

Marek Pietruszyński

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 23 stycznia 2017 r., sygn. akt V K 42/17, wydanym w trybie art. 387 § 2 k.p.k., A. K. został uznany za winnego tego, że w dniu 20 stycznia 2017 roku, około godziny 22:20 w S., przy ulicy Ś. prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny marki O. o nr rej. [...]., znajdując się w stanie nietrzeźwości odpowiadającym 0,51 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu,

tj. przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., za które wymierzono mu karę grzywny w wysokości 80 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 10 złotych i zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie. Ponadto, na podstawie art. 42 § 2 k.k. orzeczono wobec oskarżonego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 3 lat, zaliczając na poczet tego środka karnego okres zatrzymania prawa jazdy w sprawie. Na podstawie art. 43a § 2 k.k. zobowiązano oskarżonego do zapłaty kwoty 5000 złotych tytułem świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Wskazany wyrok uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego.

Pismem z dnia 23 grudnia 2024 r. kasację na korzyść oskarżonego wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, który – zaskarżając ww. wyrok w całości – podniósł zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów postępowania, to jest art. 387 § 2 k.p.k. w brzmieniu z chwili orzekania (tekst jednolity: Dz.U. z dnia 24 października 2016 r. poz. 1749), polegającego na uznaniu, że istnieją podstawy do uwzględnienia wniosku oskarżonego o wydanie wyroku skazującego za czyn z art. 178a 1 k.k. i wymierzenie mu kary bez przeprowadzenia postępowania dowodowego, pomimo istnienia wątpliwości dotyczących istotnych okoliczności popełnienia przestępstwa, tj. czy w miejscu, w którym oskarżony w chwili czynu prowadził pojazd mechaniczny marki O. o nr rej. [...]., znajdując się w stanie nietrzeźwości odpowiadającym 0,51 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, odbywał się „ruch lądowy” w rozumieniu przepisu art. 178a § 1 k.k.

Na podstawie tak sformułowanego zarzutu wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu pierwszo-instancyjnym.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, co uprawniało do jej uwzględnienia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodnie z art. 387 § 2 k.p.k., sąd może uwzględnić wniosek o wydanie wyroku skazującego, gdy okoliczności popełnienia przestępstwa i wina nie budzą wątpliwości, a cele postępowania zostaną osiągnięte mimo nieprzeprowadzenia rozprawy w całości. Trafnie wskazano w kasacji, że „stwierdzenie (...) jakichkolwiek wątpliwości, co do okoliczności relewantnych dla odpowiedzialności karnej oskarżonego stanowi przeszkodę dla zastosowania instytucji dobrowolnego poddania się karze i nakłada na Sąd obowiązek nieuwzględnienia wniosku z art. 387 § 1 k.p.k. i przeprowadzenia pełnego postępowania dowodowego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 października 2008 r. sygnatura akt II KK 198/08, OSNwSK 2008/1 /2178, Prok.i Pr.-wkł. 2009/3/18, Biul.PK 2008/13/16-17, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2010 r., sygnatura akt III KK 254/10, LEX nr 621188)” (s. 3 kasacji).

W tym kontekście należy podzielić stanowisko zaprezentowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich co do występowania w niniejszej sprawie wątpliwości, czy miejsce czynu przypisanego oskarżonemu można było zakwalifikować jako miejsce, w którym odbywa się ruch lądowy, w rozumieniu art. 178a § 1 k.k. Nie bez racji w uzasadnieniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia wskazano, że „kryterium ruchu lądowego należy wiązać nie tyle z formalnym statusem konkretnej drogi, czy też określonego miejsca, lecz z faktyczną dostępnością i rzeczywistym wykorzystaniem tego miejsca dla ruchu pojazdów i innych uczestników, co powoduje powstanie możliwości zagrożenia bezpieczeństwa tego ruchu (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 lipca 2015 r. o sygnaturze akt IV KK 201/15, LEX nr 1765994; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2017 r. o sygnaturze akt III KK 472/16, LEX nr 2271447). Nadto, jak trafnie stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku o sygnaturze akt IV KK 432/08 (OSNwSK 2009/1 /1068), ruchem lądowym jest nie tylko ruch na drogach publicznych, w strefach zamieszkania, ale również ruch w miejscach dostępnych dla powszechnego użytku. Do miejsc dostępnych dla ruchu pojazdów nie mogą natomiast zostać zaliczone miejsca, w których nie odbywa się ruch ogólnodostępny, a jedynie w danym miejscu dopuszczone jest do ruchu wąskie grono osób. Za takie miejsce nie może

być uznane podwórko (podobne stanowisko Sąd Najwyższy wyraził także w wyroku z dnia 15 grudnia 2011 r. o sygnaturze akt II K 184/11, OSNKW 2012/1/11). Wreszcie, trzeba przywołać trafne zauważenie Sądu Najwyższego, że ocena co do realizacji znamienia ruchu lądowego, wymaga niejednokrotnie przeprowadzenia wnikliwej, indywidualnej analizy realiów występujących w konkretnej sprawie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2016 r. o sygnaturze akt IV KK 324/15, LEX nr 1977832)” (s. 3-4 kasacji).

Z treści opisu czynu przypisanego A. K. wynika, że prowadzenia pojazdu mechanicznego miał się on dopuścić „w S., przy ul. Ś.”. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że konkretnie miejscem tym było podwórko (wyjaśnienia oskarżonego: k. 20, k. 35v), czy też podwórze (zeznania B. K. – k. 15) budynków mieszkalnych znajdujących się przy ul. Ś. w S., odgródzone bramą (zeznania funkcjonariuszy Policji – k. 9v, k. 12v). W świetle powyższych okoliczności Sąd orzekający powinien był powziąć wątpliwość co do tego, czy miejsce zachowania oskarżonego wyczerpywało odpowiednie znamię występkę z art. 178a § 1 k.k. Brak przeanalizowania tego zagadnienia, z czym koresponduje również ogólnikowy opis czynu zawarty w zaskarżonym wyroku, prowadzi do stwierdzenia w sprawie rażącego naruszenia art. 387 § 2 k.p.k., które – biorąc pod uwagę doniosłość przedmiotowego zagadnienia dla kwestii odpowiedzialności karnej A. K. – mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Konieczne stało się zatem uchylenie wyroku Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, podczas którego Sąd ten dokona na rozprawie wnikliwej analizy materiału dowodowego w kontekście ustalenia charakteru miejsca, w którym oskarżony kierował pojazdem mechanicznym, uwzględniając stopień dostępności oraz liczbę osób mogących poruszać się po tym terenie, co pozwoli na stwierdzenie, czy pomimo ograniczenia przestrzennego tego miejsca można je uznać za miejsce ogólnodostępne, w którym odbywa się „ruch lądowy”.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[J.J.]

[a.ł]

Kazimierz Klugiewicz

Jerzy Grubba

Marek Pietruszyński